

Mænd med rejsningsbesvær behandles med stamceller

Af Britt Nørbak.
Foto: Privat og arkiv

På Odense Universitetshospital finder et meget spændende forsøg sted. Et forsøg hvor 70 prostatakræftpatienter med rejsningsbesvær behandles med stamceller. Indtil videre ser effekten ganske lovende ud.

Tilbage i 2017 bragte vi her i bladet en artikel med læge Martha Haahr fra Urinvejskirurgisk Afdeling på Odense Universitetshospital. Hun var en af hovedkræfterne bag et forskningsprojekt, det første på verdensplan, hvor 21 danske prostatakræftpatienter med rejsningsbesvær blev behandlet med stamceller, og de første resultater så lovende ud. Artiklen mundede ud i, at Martha Haahr udtalte, at den egentlige effekt af stamcellebehandlingen ikke kunne bevises, før der blev gennemført et lodtrækningsforsøg, hvor halvdelen af mændene skulle have en placebo-behandling i form af indsprøjtning med saltvand, og den anden halvdel af mændene skulle have en indsprøjtning med stamceller.

Men hvordan er det gået siden 2017? Det kan læge og ph.d.-studerende Sabrina Toft Hansen fra Urinvejskirurgisk Afdeling på Odense Universitetshospital svare på. Hun er i øjeblikket i gang med det omtalte blindede forsøg, hvor 70 prostatakræftpatienter i alderen 57-74 år medvirker.

- Vi begyndte i februar 2018, og her i sommeren 2019 har vi opereret 45 af deltagerne. Deltagerne har fået suget 200 ml fedt ud fra maven, hvorefter vi isolerede stamcellerne fra fedtcellerne ved hjælp af enzymer. 2,5 time senere var stamcellerne isoleret og blev efterfølgende sprøjtet ind i svulmelegemerne i penis. Deltagerne skal kun igennem indgrebet én gang. Kun 35 af deltagerne får sprøjtet stamceller ind i svulmelegemerne i penis. De resterende 35 deltagere får sprøjtet saltvand ind. Hverken deltagerne eller vi, der står bag forsøget, ved, hvem der får sprøjtet stamceller ind, og hvem der får placebobehandlingen i form af saltvand, siger Sabrina Toft Hansen. Hun tilføjer, at grunden til, at stamcellerne tages fra fedt på maven skyldes, at dette fedtvæv er rigt på stamceller. Desuden er det mere skånsomt at høste fedt fra maven end fra knoglemarven.

Apparat måler natlig rejsningsevne

Forsøget forventes at være afsluttet inden årsskiftet, men det er allerede nu muligt at løfte lidt af sløret for, hvilket billede der tegner sig. Succeskriteriet er, hvis en deltager bliver i stand til at gennemføre et samleje, eller hvis han før forsøget var nødt til at stikke sig med medicin for at få rejsning og nu kan få rejsning 'blot' ved hjælp af Viagra og/eller en penisring.

- På nuværende tidspunkt tyder det på, at stamcellebehandling virker på rejsningsbesvær. Effekten måles ved, at deltagerne før operationen skal besvare et spørgeskema omhandlende deres rejsningsfunktion. De skal besvare det samme spørgeskema 1, 3, 6 og 12 måneder efter operationen. Derudover skal de tale med mig, hvor vi går mere i detaljer med deres oplevelser omkring rejsning. Før operationen og seks måneder efter

Sabrina Toft Hansen

operationen sover deltagerne med et måleapparat på låret, der måler deres rejsningsevne om natten. Tallet for de målinger har vist sig at være væsentligt bedre efter operationen hos nogle af deltagerne. Nogle af deltagerne vurderer også selv, at de har haft en god effekt af behandlingen. Andre deltagere vurderer, at de slet ikke har haft en effekt, og der er også en gruppe af de medvirkende, der føler, at de ligger et sted midt i mellem. Vi ved endnu ikke, om dem, der har oplevet en effekt, rent faktisk er blevet behandlet med stamceller, så det bliver spændende, når vi finder ud af det til sidst i forsøget, udtaler Sabrina Toft Hansen. Hun og kollegerne ved fra det første forsøg, der fandt sted i 2017, at man typisk ser en effekt af stamcellebehandlingen efter tre til seks måneder. Til gengæld har man endnu ikke 100% klarhed over, hvor stamcellerne vandrer hen i kroppen, efter de har været i svulmelegemerne. Det skal forsøg hen over sommeren

2019 hjælpe forskningsgruppen med at blive endnu klogere på.

- Måske transformerer stamcellerne sig i svulmelegemerne og reparerer de skader, der er. Eller måske vandrer de videre langs maven. Vi kan ikke undersøge det på deltagerne, for så risikerer vi at ødelægge effekten. Så vi undersøger det på rotter, og det er for tidligt for os at konkludere noget, siger Sabrina Toft Hansen.

Inkontinente oplever ingen effekt

Mændene i forsøget har ikke oplevet nævneværdige bivirkninger eller gener ved operationen.

- De blev ømme i maven efter fedtsugningen, og nogle af dem fik blå mærker. Der er også nogle, der syntes, at følesansen på maven var lidt anderledes efter operationen, men den var genoprettet, da vi talte sammen til den næste kontrol, fortæller Sabrina Toft Hansen. Hun finder det glædeligt at opleve, når deltagerne smilende fortæller, at de har været i stand til at gennemføre et samleje efter flere års impotens. Også selv om nogle af deltagerne næsten ikke tør tro på, at de er sluppet af med deres rejsningsbesvær, fordi de ligesom forskerne endnu ikke ved, hvilken behandling de har fået.

Der er dog visse krav, der skal opfyldes.

- Der skal være gået ét år efter prostatakræftoperationen. Operationen skal have været en robotoperation med nervebesparende kirurgi. Derudover skal du kunne holde på vandet. Det første forsøg i 2017 viste nemlig, at inkontinente mænd ikke oplevede effekt af stamcellebehandlingen. Det gør ingenting, hvis du drypper lidt, men du må ikke være inkontinent. Desuden skal du være i et fast parforhold, så du har mulighed for at benytte penis til samleje, siger Sabrina Toft Hansen med et smil.

Er du interesseret i at deltage i forsøget?

I skrivende stund mangler der ganske få deltagere til forsøget. Hvis du, eller en du kender, er interesseret i at deltage, er du velkommen til at kontakte Sabrina Toft Hansen på Urinvejskirurgisk Afdeling på Odense Universitetshospital (sabrina.toft.hansen@rsyd.dk), uanset din alder og bopæl. Du skal blot opfylde de krav, der nævnes sidst i artiklen.